

GEHEIM

Dit stuk mag niet worden vermenig-
vuldigd dan met toestemming van
Hfd Afd Inl/Veil

MINISTERIE VAN DEFENSIE

GENERALE STAF

afd
~~SECRET~~ Inl/Veil

nummer 081/5/G/75/Geh

onderwerp: Maandoverzicht
september 1975

Ex.Nr.: 3

's-Gravenhage,

17 OKT. 1975

NOTA

verzendlijst

in v. E.

Oples VE

Hierbij moge ik U een exemplaar van het maandoverzicht
over september 1975 aanbieden, samengesteld door de
Sectie Inlichtingen van de Afdeling Inlichtingen en
Veiligheid van mijn Staf.

Ten aanzien van de inhoud moge ik U korthedshalve
naar de samenvatting verwijzen.

Te Uwer informatie moge dienen, dat exemplaren van dit
maandoverzicht tevens aan de Chefs van Staven worden
verstreckt.

DE CHEF VAN DE GENERALE STAF
VOOR DEZE:
HET HOOFD VAN DE SECTIE INL A

C. KLOOS.

GEHEIM

~~PLV. SECR. GEN. (Inl-Veil)~~
~~fast nr. KL/5750/S-1~~

17 OKT. 1975

~~Code-nr. 85.11~~

	<u>ex.nr.</u>	<u>ex.nr.</u> <u>bijlage</u>
Minister	1	1
<u>d.t.v.</u>		
SG	2	2
<u>i.a.a.</u>		
Plv SG/KL	3	3
Stasdef (PERS)	4	4
Stasdef (MAT)	5	5
Hfd BAB/MvD	6	6
Hfd AIFA/MvD	7	7
Hfd BOA/MvD	8	8
<u>intern</u>		
INL A	9	-
Archief	10 en 11	-

GEHEIM

EX nr

3

**MINISTERIE VAN DEFENSIE
GENERALE STAF
AFD INLN/VEIL**

MAANDOVERZICHT

SEPTEMBER 1975

GEHEIM

MAANDOVERZICHT

SEPTEMBER 1975

De achter de evaluatie geplaatste letters hebben uitsluitend betrekking op interne verwerking en zijn derhalve voor de geadresseerden niet van belang.

INHOUDSOPGAVE

	<u>blz.nr.</u>
Samenvatting	1
<u>DEEL I: Oost-Europa</u>	
<u>Hoofdstuk A: Politiek</u>	
1. Warschaupakt	
a. Internationale machtsverhoudingen na CEVS	2-5
2. Roemenië	
a. Bezoek van Amerikaanse militaire delegatie	5
3. Joegoslavië	
a. Bezoek van Zweedse defensiedeskundigen	6
b. Bezoeken van Joegoslavische militaire delegaties aan de SU	6-7
c. Verzoek Minister van Defensie, Ljubicic om extra financiële middelen	7
<u>Hoofdstuk B: Economie</u>	
1. Sovjet-Unie	
a. Coördinatie vijfjarenplan 1976-1980 met Hongarije	8-9
b. Inflatie	9-11
<u>Hoofdstuk C: Landstrijdkrachten</u>	
1. Activiteiten	
a. Algemeen	12
b. Oost-Europa	12-15
TVG nr 13/75	13
TVG nr 14/75	14
c. Polen	15
d. Tsjechoslowakije	15-16
2. Organisatie	
a. Oost-Duitsland/GSVG	16
b. Polen	16
3. Materieel	
a. Sovjet-Unie	17-18
4. Opleiding	
a. Sovjet-Unie	18
b. Oost-Duitsland/Polen	18

<u>Hoofdstuk D: Oorlogspotentieel</u>	<u>blz.nr.</u>
1. Civiele verdediging en para-militaire organisaties	
a. Polen	19
b. Joegoslavië	19-20
<u>DEEL II: Midden-Oosten/Noord-Afrika</u>	
1. Sinaï-akkoord	21-22
a. Reacties in Arabische regio	22-23
b. Reacties in de Communistische wereld	23
c. Conclusie en prognose	23-24
Kaartje militaire situatie Sinaï-woestijn jan. '74	25
<u>DEEL III: Verre Oosten</u>	
1. China	26-27
2. Zuid-Oost Azië	27-28

Geheim

SAMENVATTING1. Oost-Europa

Het blijkt dat de Warschaupakt-staten in de uitleg van het CEVS-document vooral de nadruk leggen op de onschendbaarheid van de politiek-territoriale status quo in Europa en op de non-interventie en soevereiniteitsclausules waar het gaat om de uitleg van Mand-III betreffende vrije uitwisseling van mensen en informatie.

Ook in de verslagperiode bleek weer dat Roemenië zijn beleid voortzet t.a.v. het onderhouden van contacten met andere dan alleen de Warschaupaktstrijdkrachten.

Ook Joegoslavië oriënteert zich wat wapenaankopen betreft niet alleen op de Sovjet-Unie, maar ook op het Westen.

Hongarije heeft met de Sovjet-Unie een verdrag gesloten voor coördinatie van het vijfjarenplan 1976-1980.

Hierdoor is de Hongaarse grondstoffenbehoefte voor deze periode grotendeels gedekt.

Hoewel ontkend wordt dat in de Sovjet-Unie inflatie zou voorkomen, blijkt er t.a.v. de kleinhandelsprijzen een inflatie van ca. 2½ % per jaar te bestaan.

In de Warschaupaktlanden worden de, voor september normale, afsluitingsoefeningen van de huidige opleidingsperiode gehouden, die ten dele ook nog in oktober zullen plaatsvinden. Daarna zal de nieuwe lichter onder de wapenen worden geroepen.

Opnieuw bleek in de verslagperiode de aandacht die in de Warschaupaktlanden wordt besteed aan uitbreiding en "vernieuwing" van het materieel.

2. Midden-Oosten

De situatie in het Midden-Oosten zal, nu het Sinai-akkoord is gesloten, vooral afhankelijk zijn van de houding van Syrië: zal het VN-mandaat, dat eind november afloopt, worden verlengd of zal er een militair krachtig "Oostelijk Front" worden gevormd.

3. Verre-Oosten

In China is een nieuwe politieke campagne begonnen. Het is nog niet duidelijk tegen wie of wat de campagne zich richt.

Het Sino-Sovjet conflict blijft doorspelen in Zuid-Oost Azië: wie verwerft de grootste invloed in deze landen.

DEEL I: Oost-EuropaHoofdstuk A: Politiek1. Warschaupakt

Confidentieel

a. Internationale machtsverhoudingen na de CEVS

Op 12 september gaf het partij-orgaan van de SED een uitvoerig verslag van een bezoek dat de eerste secretaris van de SED, Honecker, bracht aan eenheden van de Nationale Volksarmee te Rostock. Tijdens dit bezoek werd Honecker o.a. op de hoogte gesteld van de opleiding van eenheden van de luchtverdediging en de luchtmacht die taken vervullen "im diensthabenden System der Luftverteidigung des Warschauer Vertrages". In een rede zei Honecker, die ook sprak in zijn hoedanigheid van voorzitter van de Nationale Verdedigingsraad, dat de voordelen en de aantrekkingskracht van de socialistische maatschappij steeds overtuigender zouden blijken. Omdat de NVA zijn militaire taak eervol vervulde in het kader van het Verdrag van Warschau was de voorwaarde geschapen voor de succesvolle verwezenlijking van de revolutionaire strategie en tactiek in de klassenstrijd met het imperialisme. Voor een voortzetting hiervan was een verdere nauwe samenwerking tussen de SED en de CPSU noodzakelijk. Het grote succes van de CEVS is, volgens Honecker, dat nu de resultaten van de Tweede Wereldoorlog en van de naoorlogse ontwikkeling door 35 staten multilateraal waren bevestigd. Hij noemde het CEVS-slotdocument "ein Kodex für die konkrete Anwendung der Prinzipien der friedlichen Koexistenz von Staaten unterschiedlicher sozialen Ordnung auf die gegenwärtige Situation in Europa".

Het was gelukt de veiligheid, in het bijzonder de onschendbaarheid van de grenzen als sleutelprobleem, in het middelpunt van de conferentie te plaatsen en de dienovereenkomstige accoorden vooraan in het slotdocument te zetten en te verankeren.

Ten aanzien van humanitaire bepalingen van de verklaring van Helsinki, verklaarde de Oostduitse partijleider, dat deze kwesties vanuit het klassestandpunt, vanuit het standpunt van de interessen van het socialisme en de versterking van de DDR alsmede de gehele socialistische gemeenschap, benaderd zullen worden. Uitgaande van het principe van de niet-inmenging in de interne aangelegenheden van soevereine staten, sprak het volgens Honecker vanzelf dat de DDR geen activiteiten kon toelaten om onder de vlag van "informatievrijheid" en "menselijke contacten" spionage, sabotage en ideologische scheurmakerij in de DDR te bedrijven en in strijd met de socialistische rechtsorde te handelen.

De door de CEVS-afsluiting bereikte politieke ontspanning zou nu door militaire ontspanning moeten worden aangevuld, daarbij uitgaand van het beginsel van onverminderde en gelijke veiligheid voor alle staten.

Maar, aldus Honecker, deze politieke ontspanning loopt ernstig gevaar door de voortzetting van de bewapeningswedloop en het voortdurende uitbreiden van haar militaire macht door de NAVO.

Eenzijdige concessies van het socialistische kamp zouden slechts een aanmoediging vormen voor de agressieve bedoelingen van het imperialisme.

Omdat de oplossing van gecompliceerde kwesties niet op korte termijn te verwachten is, blijft de militaire superioriteit van het socialisme de voornaamste faktor voor het bewaren van de vrede. Daarbij moeten de strijdkrachten van de DDR zich ervan bewust zijn dat de DDR aan de scheidingslijn tussen de twee machtige bondgenootschappen ligt, dat tegenover hen in de vorm van de BRD een van de sterkste NAVO staten ligt, en dat de imperialistische strijdkrachten op alle mogelijke vormen van oorlog worden voorbereid. Ook mag niet worden vergeten dat de politiek van de vreedzame coëxistentie de klassestrijd niet opheft.

Honecker noemde voorts de defensieconceptie van de Amerikaanse Minister van Defensie, Schlesinger, die ondersteund wordt door zijn Westduitse collega Leber, een ernstige bedreiging.

Door veel geld te investeren in de ontwikkeling van nieuwe wapens, zouden NAVO-leiders zich niet storen aan bestaande verboden over verbreiding en gebruik van massavernietigingswapens en zouden zij trachten de militaire machtsverhoudingen te wijzigen om langs deze weg het imperialisme van zijn historisch defensieve houding te ontdoen.

Elders in zijn rede zei Honecker: "wir werden den NATO-Staaten auch am Verhandlungstisch nicht gestatten eine Veränderung des militärischen Kräfteverhältnisses zu ihren Gunsten zu erreichen". Resumerend zei hij dat het imperialisme nog steeds over een beduidend potentieel beschikt en dat nog altijd de mogelijkheid van een plotselinge verscherping van de internationale situatie bestaat. Daarom meende Honecker dat alle redenen bestond om waakzaam te zijn en "die Waffen fest im Griff" te houden.

(B-2) (G) (W)

Commentaar: Deze toch wel als "hard" te kwalificeren rede van Honecker kan vermoedelijk mede bedoeld zijn geweest om enige oneffenheden in de verhouding met de SU glad te strijken. Deze zouden zijn ontstaan tijdens de bezoeken in mei en juni van resp. de DDR-Minister van Buitenlandse Zaken, Fischer, en Honecker zelf, aan Moskou, en als gevolg van de nogal opvallende onderonsjes in Helsinki van Honecker met Bundeskanzler Schmidt.

Van Honecker's opmerkingen over de CEVS kan gezegd worden dat hierin de opvatting over de uitleg van het CEVS-document van de SU en haar loyale bondgenoten tot uiting komt. Dit betreft vooral de nadruk op de onschendbaarheid van de politiek-territoriale status quo in Europa en het beroep op "respect voor de wetten en tradities van ieder land" en op de non-interventie en soevereiniteits-clausules waar het gaat om de uitleg van mand III betreffende vrije uitwisseling van mensen en informatie (naast de DDR blijken vooral Tsjechoslowakije en Bulgarije hierover ernstige bezorgdheid te hebben).

Daarnaast bestaan ook punten waarop ieder regime afzonderlijk de nadruk legt in verband met zijn eigen

behoefden en verwachtingen. Uit Honecker's rede blijkt duidelijk dat veiligheidsoverwegingen top-prioriteit hebben. Ook wordt in de DDR, evenals in Polen, de mogelijkheid van vreedzame grenswijzigingen nauwelijks genoemd. Honecker heeft zelfs bij een andere gelegenheid gezegd dat dit niet op zijn regime van toepassing is, omdat "wij geen grensproblemen met onze burens hebben".

De uitspraak dat "politieke ontspanning aangevuld dient te worden door militaire ontspanning" is in alle Oosteuropese landen te constateren. Uit de rede van Honecker blijkt, evenals uit Poolse statements, dat het belang dat althans deze twee landen aan de MBFR-besprekingen hechten bijna uitsluitend geconcentreerd is op de strijdkrachten van de BRD. Wat opvalt is voorts dat naast de VS ook de BRD-Minister van Defensie wordt aangevallen door Honecker; e.e.a. in navolging van de Sovjet pers.

In de militaire pers van de DDR worden de thema's in Honecker's rede vaak nog uitgesproken naar voren gebracht. Op grond hiervan lijkt te mogen worden gezegd dat de politieke afdeling van de NVA onverminderd doorgaat met pogingen het ideologisch bewustzijn en het "Feindbild" te versterken om eventuele illusies als gevolg van de verklaring van Helsinki de kop in te drukken.

In het militaire weekblad "Volksarmee" bijv. werd eind augustus een artikel gepubliceerd dat zich richt tegen "die auch nach Helsinki weiterhin aktiven Entspannungsgegner in der BRD und in den USA, die grössere Durchlässigkeit der Grenzen zwischen Ost und West und friedliche Grenzveränderungen fordern". Onder dit motto wordt vervolgens gezegd dat grenswijzigingen reeds twee keer tot wereldoorlogen aanleiding hebben gegeven; dat na Helsinki een over grensproblemen speculeren getuigt van revanchistische politiek; dat tot deze spekulanten de regerings- en oppositiepartijen in de BRD behoren; dat oorzaken van oorlogen nog niet zijn opgeheven; het wezen van het imperialisme is immers onveranderd gebleven; dat de politiek van vreedzame coëxistentie hoe dan ook verder een harde klassenstrijd zal blijven; en dat iedere verslapping in onze militaire sterkte, iedere vermindering van gevechtskracht en bereidheid een directe aanmoediging van de tegenstander vormen.

Volgens bepaalde berichten zou in een werkgroep van de Nationale Verdedigingsraad van de DDR, waarin o.a. Minister van Defensie Hoffmann zitting heeft, besloten zijn om vooral bij de grensbewakingstroepen de ideologische indoctrinatie te intensiveren. In het politieke onderwijs voor deze troepen moet een ongewenste interpretatie van de CEVS-accorden voorkomen worden door de nadruk te leggen op het "onlosmakelijk verband tussen verdere ontspanning

in de zin van vreedzame coëxistentie en de gelijktijdige versterking van de grensbeveiliging". Opvallend in Honecker's rede was de afwezigheid van een uitspraak over een in Europa te vestigen collectief veiligheidssysteem, zoals door de Poolse partijleider Gierak in Helsinki in zijn rede is voorgesteld en dat in commentaren nadien werd herhaald. Om dit te verwezenlijken werd in Poolse alsmede in Sovjet persartikelen gesuggereerd dat het resultaat van Helsinki omgezet zou kunnen worden in de vorm van verdragen onder internationaal publiekrecht met Westelijke landen. Waarschijnlijk is dat men dit het liefst op bilaterale basis zou doen.

2. Roemenië

Dienstgeheim

a. Het bezoek van een Amerikaanse militaire delegatie

Op 1 september arriveerde de Chef Staf van het Amerikaanse leger, gen. F.C. Weyand, aan het hoofd van een militaire delegatie in Boekarest. Dit bezoek vond plaats op uitnodiging van de Roemeense eerste plaatsvervangend Minister van Defensie tevens CGS, kolgen. Coman, met wie ook het merendeel van de daarop volgende gesprekken werd gevoerd.

Met dit bezoek beantwoordde gen. Weyand het bezoek, dat de Roemeense CGS van 11-20 maart aan de VS bracht.

(B-2) (R) (G)

Commentaar: Roemenië zette met deze uitnodiging het vorig jaar door Ceaucescu aangekondigde beleid voort om ook met andere dan alleen WP-strijdkrachten, contacten te onderhouden.

Dit jaar hebben verschillende militaire bezoeken tussen de Roemeense strijdkrachten en die van niet-socialistische landen plaatsgevonden.

Zoals reeds in de vorige verslagperiode vermeld werd, schijnt een Roemeense militaire delegatie tijdens een bezoek aan Moskou door de SU over deze militaire contacten met Westelijke landen te zijn onderhouden. Naast deze contacten, lijken vooral de militaire contacten die Roemenië met China onderhoudt, in een stroomversnelling te zijn gekomen. Zo bracht de plaatsvervangend Minister van Defensie, tevens secretaris van de Opperste Politieke Raad van de Roemeense strijdkrachten, genmaj. G. Gomoiu, deze maand twee keer een bezoek aan China. Van 5 tot 9 sept. maakte hij deel uit van een partij- en regeringsdelegatie o.l.v. het lid van het Politiek Executief Comité, Verdet, en op 28 sept. arriveerde hij nogmaals in Peking aan het hoofd van een militaire delegatie. Evenals in juni, toen een Chinese militaire delegatie in Roemenië was, stond het uitwisselen van ervaringen in het politieke werk binnen de strijdkrachten, op de agenda.

Daarnaast zou China dit jaar ong. 10 militaire vliegtuigen aan Roemenië hebben geleverd, terwijl voorts berichten zijn ontvangen op het gebied van uitwisseling van militaire research.

3. Joegoslavië

Geheim

a. Het bezoek van Zweedse defensiedeskundigen

Een studiedelegatie van de Zweedse defensiecommissie en van de Rijksdag o.l.v. de voorzitter van deze commissie, Tumbor, kwam op 2 september in Belgrado aan.

Doel van dit bezoek was, het Joegoslavische concept van de Algemene Volksverdediging in theorie en in de praktijk te leren kennen. Gesprekken werden dienaangaande gevoerd met vertegenwoordigers van de Joegoslavische Nationale Defensieraad, met hoge functionarissen van het ministerie van Defensie en van de Territoriale Verdedigingsstaven van Servië en Slovenië. Verder werden eenheden bezocht van het Joegoslavische Volksleger, de Territoriale Verdediging en civiele verdedigingseenheden, waaronder de burgerbescherming ressorteert.

(B-2) (R) (W)

Commentaar: Sinds het bezoek van de Zweedse premier Palme in maart 1975 aan Belgrado lijken zich nauwere contacten op militair-politiek gebied te ontwikkelen tussen beide landen. Op de in deze verslagperiode gehouden besprekingen, heeft een gedachtenuitwisseling plaatsgevonden over de conceptie van de landsverdediging, omdat de internationale politieke positie van beide landen veel overeenkomsten vertoont.

Op grond van financieel-economische overwegingen schijnt het dat vooral Zweden belangstelling heeft voor een minder geld kostend maar toch effectief, concept voor de defensie van het land.

Met het oog hierop zou Joegoslavië, dat al sinds lange tijd het systeem van de Algemene Volksverdediging in de praktijk brengt, als studie-object en eventueel als na te volgen voorbeeld kunnen dienen. Toch lijkt het niet aannemelijk dat een verregaande copiëring door Zweden van het Joegoslavische concept en model voor de defensie tot de mogelijkheden behoort, indien men alleen al de geografische factoren en de verschillen in bevolkingsopbouw en lokatie in beschouwing neemt.

In hoeverre naast deze contacten ook onderhandelingen tussen Joegoslavië en Zweden plaatsvinden over de leverantie van oorlogsmaterieel, moet nog worden afgewacht. Hoewel een beperkte samenwerking op dit gebied bestaat, schijnen de financiële eisen die Zweden stelt, voor Joegoslavië te hoog te zijn.

Geheim

b. Bezoeken van Joegoslavische militaire delegaties aan de SU

De CGS van Joegoslavië, kol-gen. Potocar, reisde op 15 september aan het hoofd van een militaire delegatie naar de SU voor een (officieel) vriendschapsbezoek.

Hij bracht dit bezoek op uitnodiging van de Sovjet CGS, Lrgen. Kulikov.

Kolgen. Potocar, die in augustus 1973 voor het laatst in de SU was, beantwoordde hiermee het bezoek dat de Sovjet CGS van 17 - 23 september 1974 aan Joegoslavië bracht, op het hoogtepunt van de toen spelende "kominformisten-affaire". Evenals een jaar geleden viel ook nu aan te nemen dat Sovjet wapenleveranties, mede gezien de levering van geleide wapensystemen in mei j.l., op de agenda hebben gestaan.

Op hetzelfde moment dat de Joegoslavische CGS in de SU was, vond onafhankelijk hiervan waarschijnlijk een bezoek aan Moskou plaats van de Bevelhebber van de Joegoslavische lucht- en luchtverdedigingsstrijdkrachten, kolgen. Cemalovic.

Naar wordt aangenomen zou deze over de aankoop van vliegtuigen hebben gesproken.

(B-3) (R) (G)

Geheim

c. Het verzoek van Minister van Defensie, Ljubicic, om extra financiële middelen

De Joegoslavische Minister van Defensie Lrgen. Ljubicic, zou opnieuw om extra financiële middelen hebben gevraagd om geleide wapensystemen uit de SU aan te kopen. Het zou om een bedrag van in totaal 5 miljard dinar gaan.

Het betreft hier de herhaling van een verzoek dat in juni werd gedaan.

Dit werd toen door het Federale Parlement verworpen in verband met de moeilijke economische situatie, vlak nadat het defensiebudget voor dit jaar ter hoogte van bijna 30 miljard dinar was goedgekeurd.

(B-3) (R)

Commentaar op punt b en c:

Zoals al eerder vermeld werd kreeg Joegoslavië dit jaar de beschikking over een aantal geleide wapensystemen uit de SU. Bij de overwinningssparade op 9 mei werden 2 FROG-7 en enkele SA-3, -6 en -7 getoond.

Omdat er redelijkerwijs vanuit kan worden gegaan dat van het defensiebudget (30 miljard dinar) \pm 10% (3 miljard dinar = f 439,5 miljoen) bestemd is voor de aanschaf van militair materieel uit het buitenland, lijkt de nu opnieuw door Ljubicic gestelde eis van 5 miljard dinar te hoog.

Mede gelet op het onder pt b. vermelde, zou Ljubicic's verzoek er anderzijds een aanwijzing voor kunnen vormen dat met de voor aankopen uit het buitenland ter beschikking staande middelen tot nu toe slechts een klein aantal van de bij de parade getoonde geleide wapensystemen van de SU konden worden gekocht, en dat in het nodig geachte aantal van die wapens voor de defensie van het land, nog niet is voorzien.

Een en ander veronderstelt dat Joegoslavië op geneel of grotendeels commerciële basis wapens van de SU koopt. Door voor Sovjet wapens te betalen zou een vergaande afhankelijkheid van de SU vermeden kunnen worden en zouden Sovjet eisen op militair-politiek gebied worden geneutraliseerd.

Wat betreft dit laatste is het waarschijnlijk, dat de toepassing van de wet op de toelating en reparatie van buitenlandse oorlogsschepen in Joegoslavische havens voortdurend meespeelt in de onderhandelingen over wapenaankopen.

Behalve op de SU, oriënteert Joegoslavië zich voor wapenaankopen ook op de VS (waarmee de onderhandelingen in een gevorderd stadium schijnen te zijn), het V.K., Frankrijk en Zweden.

GEHEIM

Hoofdstuk B: Economie1. Sovjet-Unie

Dienstgeheim

a. Coördinatie vijfjarenplan 1976-1980 met Hongarije

Radio Budapest maakte op 8 september bekend dat op die datum een overeenkomst was getekend tussen Hongarije en de Sovjet-Unie betreffende de coördinatie van de vijfjarenplannen der beide landen voor de periode 1976-1980.

De overeenkomst werd getekend door Vice-Premier Baibakov voor de Sovjet-Unie en door Vice Premier, tevens voorzitter van het Nationaal Planbureau, Huszar voor Hongarije.

Volgens het communiqué, dat naar aanleiding van deze overeenkomst werd uitgegeven (Nepszabadsag 9-9-1975), zal in de komende vijf jaar het totale handelsvolume van het goederenverkeer tussen de beide landen met 40 percent toenemen t.o.v. de periode 1971-1975 (in constante valuta).

De sectoren machine- en chemische industrie zullen het snelste groeien.

Het aantal samenwerkingsondernemingen zal toenemen waarbij grotere aandacht zal worden besteed aan arbeidsspecialisatie. Dit geldt met name voor de machine-industrie waarvan de producten binnen de Hongarije-Sovjet handel met 60 percent moeten toenemen.

De specialisatie en samenwerkingsprogramma's zullen o.a. zijn gericht op de productie van bussen, vrachtwagens, personenauto's, agrarische werktuigen en de elektronische industrie.

In de komende vijf jaar zal de Sovjet-Unie haar export aan grondstoffen en energie naar Hongarije met 60 percent verhogen.

Voorts zal de Sovjet-Unie Hongarije hulp verlenen bij de productie van kapitaalgoederen in de energie sector en bij het opzetten van nieuwe olieverwerkende industrieën.

Hongarije zal op haar beurt de export van voedselproducten en consumptie goederen naar de Sovjet-Unie vergroten.

Deze overeenkomst zal voorts de basis vormen voor toekomstige handelsverdragen en een verdrag over technische samenwerking.

Voorts verwijst de overeenkomst naar "joint ventures" voor de productie van aardgas, ferro-grondstoffen, asbestproducten en cellulose. Over deze "joint-ventures" werden echter geen nadere gegevens gepubliceerd.

Commentaar: Met dit akkoord is in de grondstoffen behoefte van Hongarije voor de komende vijf jaar grotendeels voorzien.

Dit is voor de economische ontwikkeling van dit land van vitaal belang aangezien zij noch de middelen bezit, noch voldoende kredieten kan krijgen om haar import uit het Westen drastisch op te voeren.

In 1974 bedroeg het tekort op de Hongaarse betalingsbalans 237 miljoen US\$.

In de eerste zes maanden van 1975 bedroeg het tekort op de Hongaarse handelsbalans 6,508 miljard forint tegen 1,469 miljard in dezelfde periode 1974.

De Sovjet-Unie ontvangt uit Hongarije voornamelijk

consumptiegoederen in ruil. Dit geldt ook deels voor de overeenkomst welke de Sovjet-Unie met de DDR heeft gesloten en waarschijnlijk ook voor de te verwachten overeenkomst met Tsjechoslowakije.

Verwacht mag daarom worden dat op het komende XXV partijcongres van de CPSU (begin 1976) vastgesteld zal worden dat verhoging van de levensstandaard van de Sovjet bevolking in de komende vijf jaar een hogere prioriteit moet krijgen dan tot nu toe het geval was.

Confidentieel

b. Inflatie

Over het al of niet bestaan van inflatie (en de grootte daarvan) in de Sovjet-Unie, bestaan verschillende opvattingen.

De "International Herald Tribune" publiceerde in oktober 1974 bijvoorbeeld een artikel waarin verschillende Sovjet burgers stelden dat de prijzen in hun land in enkele jaren tijds tussen de 20 en 100 percent gestegen waren.

Vaak wordt ook gesteld dat in een maatschappij waarvan de prijzen strak onder controle staan een "vraag overschot" leidt tot tekorten, rijen kooplustigen en een bloeiende zwarte markt.

In theorie behoeft in een centraal geleide gesloten-huishouding geen inflatie te bestaan omdat de geldvoorraad, de prijzen en de lonen door het bestuur worden vastgesteld.

Planbureaus maken echter fouten; individuen trachten (legaal of niet-legaal) zich aan controle te onttrekken en de handelsprijzen zijn aan fluctuaties onderhevig waardoor er grote druk op het strakke prijssysteem wordt uitgeoefend.

Het officiële Sovjet standpunt luidt dat inflatie in het socialistische systeem reeds lang geliquideerd is en enkel nog in de "slecht georganiseerde kapitalistische landen" optreedt.

De Index van Staats Kleinhandels Prijzen in de Sovjet-Unie, welke op basis van 74 geselecteerde voedsel- en 15 niet-voedsel categorieën wordt samengesteld, is de laatste 10 jaar vrijwel stabiel gebleven.

De volgende tabel geeft de situatie t/m 1973 weer en sindsdien zijn er waarschijnlijk geen veranderingen opgetreden:

	<u>1965</u>	<u>1970</u>	<u>1971</u>	<u>1972</u>	<u>1973</u>
Totaal	100	99,7	99,6	99,4	99,4
Voedsel	100	100,3	100,6	100,6	100,8
Niet-voedsel	100	99,0	98,0	98,0	97,0

Bron: Narodnoye Khozyaystvo 1973 p. 679

De regering beroemt er zich echter niet op dat de prijs van ieder product onveranderd is gebleven. In de laatste paar jaren zijn de prijzen verhoogd van bijv. kaviaar, gerookte vis, juwelen en mutsen van konijnenbont.

Deze prijsverhoging welke vrijwel altijd betrekking heeft op luxe artikelen, wordt volgens de regering echter gecompenseerd door prijsverlagingen, die in het algemeen tweemaal per jaar worden bekend gemaakt, van goederen welke vaak verouderd of moeilijk verkoopbaar blijken te zijn.

Tijdens het vijfjarenplan 1971-1975 werden bijv. de volgende artikelen in prijs verlaagd: bepaalde modellen TV toestellen, wasmachines, motorfietsen, bromfietsen en verschillende elektrische huishoudartikelen.

Naast bovengenoemde prijswijzigingen, welke in de officiële index worden opgenomen, vinden ook wijzigingen plaats welke moeilijker vast te stellen zijn.

Prijsverhogingen doen zich bijv. voor doordat het "goedkope" artikel uit de winkels verdwijnt en vervangen wordt door een gelijksoortig nieuw artikel dat duurder is maar vaak niet aantoonbaar beter.

Op 11 juli 1974 wijdde het Sovjet blad "Trud" hier artikel aan waarin stond dat in de afgelopen 6 jaar de prijzen van keukentafels verhoogd waren met 8,34 roebel, van stoelen met 1,25 roebel en van bufetten met 15,76 roebel hoewel een officieel onderzoek had uitgewezen dat de kwaliteit niet verbeterd was.

De gemiddelde kleinhandelsprijs voor confectie zou in de afgelopen 2 jaar met 5,84% per jaar zijn gestegen terwijl de enige verandering bestond uit het aanbrengen van andere etiketten.

De GAZ-21 auto, welke 5.500 roebel kostte, is vervangen door de GAZ-24 welke 9.250 roebel kost en het is de vraag of de kwaliteitsverbetering een dergelijke prijsverhoging rechtvaardigt.

"Stolichnaya" en "Moskovskaya" wodka zijn uit de handel genomen en vervangen door duurdere soorten terwijl de smaak volgens velen exact hetzelfde is.

De prijzen van flats, welke door coöperaties worden gebouwd, zijn sinds juli 1970 met 30 percent verhoogd.

Uit bovenstaande blijkt dus dat, net als in het Westen, de kwaliteit van "nieuwe" of "verbeterde" goederen niet automatisch gekoppeld is aan de prijsverhogingen, en dit komt niet tot uitdrukking in de Index van Kleinhandels Prijzen.

Anderzijds is het voor bedrijven moeilijk om op eigen houtje prijsveranderingen aan te brengen bij goederen welke een "homogene groep" vormen hetgeen de overgrote meerderheid is.

Bovendien komen naast prijsverhogingen ook prijsverlagingen voor welke niet in de Index zijn opgenomen. Het beste voorbeeld vormt de metro te Moskou waar een kaartje, ongeacht de af te leggen afstand, nog steeds het zelfde kost als in de midden dertiger jaren terwijl het traject is uitgebreid van ca. 9 km tot ca. 150 km.

Naast de kleinhandelssector, waar de Index betrekking op heeft, zijn er nog de markten van de collectieve landbouwbedrijven (Kolchozen) waar ook fruit, groenten, vlees en melkproducten worden verkocht.

Hier zijn de prijzen relatief vrij om te fluctueren volgens de beginselen van vraag en aanbod, hoewel bestuurlijke maatregelen wel voorkwamen, zodat deze prijzen niet te hoog konden oplopen. De kolchozen zijn echter slechts verantwoordelijk voor 2½ percent van de totale handelsomzet (d.i. ca. 8 percent van de totale omzet in agrarische producten) en conclusies m.b.t. het inflatie niveau voor de totale economische sector kunnen dan ook slechts zeer behoedzaam worden getrokken.

Het is echter mogelijk om de hoogte verschillen aan te geven van de prijzen op de staats- en de kolchoz markten aan de hand van de gegevens welke de jaarlijks gepubliceerde statistieken verschaffen.

Uit deze statistieken blijkt dat het verschil in prijzen van "kolchoz goederen" en "staatsgoederen" in 10 jaar tijds is toegenomen hetgeen aantoonst dat de consument in de Sovjet-Unie bereid is om meer voor de kolchozproducten te betalen, en dit ook kan.

Prijzen van de producten op de kolchoz markten als percentage van

de producten op de staats kleinhandelsmarkten voor vergelijkbare goederen.

1965	1970	1971	1972	1973
137,0	154,0	154,9	160,4	164,6

Bron: Narodnoye Khozyaystvo 1973 p. 652

De voortdurende snelle groei van de privé spaartegoeden (69,3 percent in de periode 1971-1974) wordt vaak als argument gebruikt om aan te tonen dat in de Sovjet-Unie niet voldoende "gewilde" consumptiegoederen worden geproduceerd om aan de koopkracht van het publiek te voldoen.

Dit is in zekere zin waar, gezien ook het feit dat in dezelfde periode de inkomens met slechts 15,3 percent stegen. Anderzijds moet ook rekening worden gehouden met het feit dat er een netwerk van spaarbanken is ontwikkeld en de bevolking hier steeds meer vertrouwen in stelt terwijlmen voorts (weliswaar lage) rente ontvangt hetgeen weer helpt indien men spaart voor een toekomstige aankoop van een auto, TV etc, artikelen welke nu meer en meer beschikbaar komen. De gemiddelde burger moet een salaris van 5 jaar neer tellen voor een GAZ-24 auto en 3 maanden salaris voor een "zwart-wit" TV-toestel.

Daarom is de relatie "spaategoeden"- "inflatie" vrijwel niet vast te stellen.

De aanwezigheid van tekorten en de "rijen kooplustigen" worden vaak gebruikt om het bestaan van "verborgen inflatie" aan te tonen.

Ongelukkigerwijs vergeet men dan dat grote overschotten ook voorkomen. Oorzaak is niet alléén slechte kwaliteit, maar vaak ook mode veranderingen of tekortkomingen in het distributiesysteem. Aangezien het onmogelijk is om de overschotten tegen de tekorten af te wegen, kan men ook de mate van de "verborgen-inflatie" niet bepalen.

Bovendien wordt de berekening van het inflatie niveau bemoeilijkt door het bestaan van een enorme zwarte markt waarheen zowel ondernemers als consumenten hun weg vinden.

De grootte van de zwarte markt omzet is niet te schatten maar deze loopt zeker in de honderden miljoenen roebels per jaar. Ook is de relatie niet vast te stellen tussen de zwarte markt prijzen en de officiële prijzen. Aangezien een groot deel van de bevolking wel eens op de zwarte markt opereert kan men er wel van uitgaan dat fluctuaties in de zwarte markt prijzen, in grote mate hun weerslag hebben op het werkelijke inflatie niveau.

(Gebaseerd op gegevens in de Izvestiya van 1-1-1975 is berekend dat jaarlijks ter waarde van ca. 60 miljoen roebel aan benzine zwart wordt verhandeld. De totale kleinhandel werd in 1974 geschat op juist iets meer dan 201 miljard roebel).

Concluderend kan worden gesteld dat in de afgelopen jaren de kleinhandelsprijzen iets zijn gestegen, maar het is onmogelijk om exact te zeggen hoeveel.

Indien men echter kijkt naar de beperkte legale, inkomensvermeerdering in de Sovjet-Unie en dit combineert met de duidelijke verhoging van de materiële welvaart van de Sovjet-burgers, waarvan iedere tourist kan getuigen, dan is het duidelijk dat de kleinhandelsprijzen een inflatie hebben van 2 à 2½ percent per jaar.

Hoofdstuk C : Landstrijdkrachten

Geheim

1. Activiteitena. Algemeen

Zoals gebruikelijk vond gedurende vrijwel de gehele maand september bij de Warschaupakt strijdkrachten intensieve oefen-/opleidingsactiviteit plaats. Enkele oefeningen in Polen en Tsjechoslowakije kunnen worden beschouwd als afsluitingsoefeningen van de huidige "opleidingsperiode". Een dergelijk soort oefeningen kan in de komende weken verwacht worden bij de NVA en de Sovjet Groepen van Strijdkrachten. Bij het afsluiten van dit maandoverzicht had nog geen enkel Warschaupakt land kennis gegeven van een te houden oefening met deelname van meer dan 25.000 man, zoals te Helsinki in het kader van de CEVS was overeengekomen. Voor zover bekend heeft een dergelijke oefening ook niet plaatsgevonden, zeker niet in Centraal Oost-Europa.

b. Oost-Europa

(1) Tijdelijk Verboden Gebied 13/75

Ingesteld werd Tijdelijk Verboden Gebied 13/75 van 022400a - 152400a sep '75. Voor globale ligging, zie blz. 13. Aanvankelijk bestond t.a.v. de aanwezigheid van eenheden in dit gebied een onduidelijk beeld. Later bleek dat zich delen van 14 Gde Mechdiv/20 Gde Lr (GSVG) en mogelijk van 34 Artdiv/GSVG op het oefenterrein Jueterbog bevonden. Aard en omvang van de activiteiten van deze eenheden konden niet worden vastgesteld.

Vanaf 10 september bevonden zich sterke elementen van 11 Mechdiv/MD-III (NVA) op het oefenterrein Altengrabow. Hiertoe behoorden delen van 18 Mechreg, 11 Artreg en 11 Lua-reg. Van 11 september tot 16 september werd een oefening gehouden. Afgezien van aanwijzingen voor verplaatsingen op 14 september, kon niet worden vastgesteld om wat voor soort oefening het hier ging. Mogelijk hebben verzorgingsaspecten een rol gespeeld.

(2) Tijdelijk Verboden Gebied 14/75

Ingesteld werd Tijdelijk Verboden Gebied 14/75 van 102400a - 252400a sep '75. Voor globale ligging, zie blz. 14.

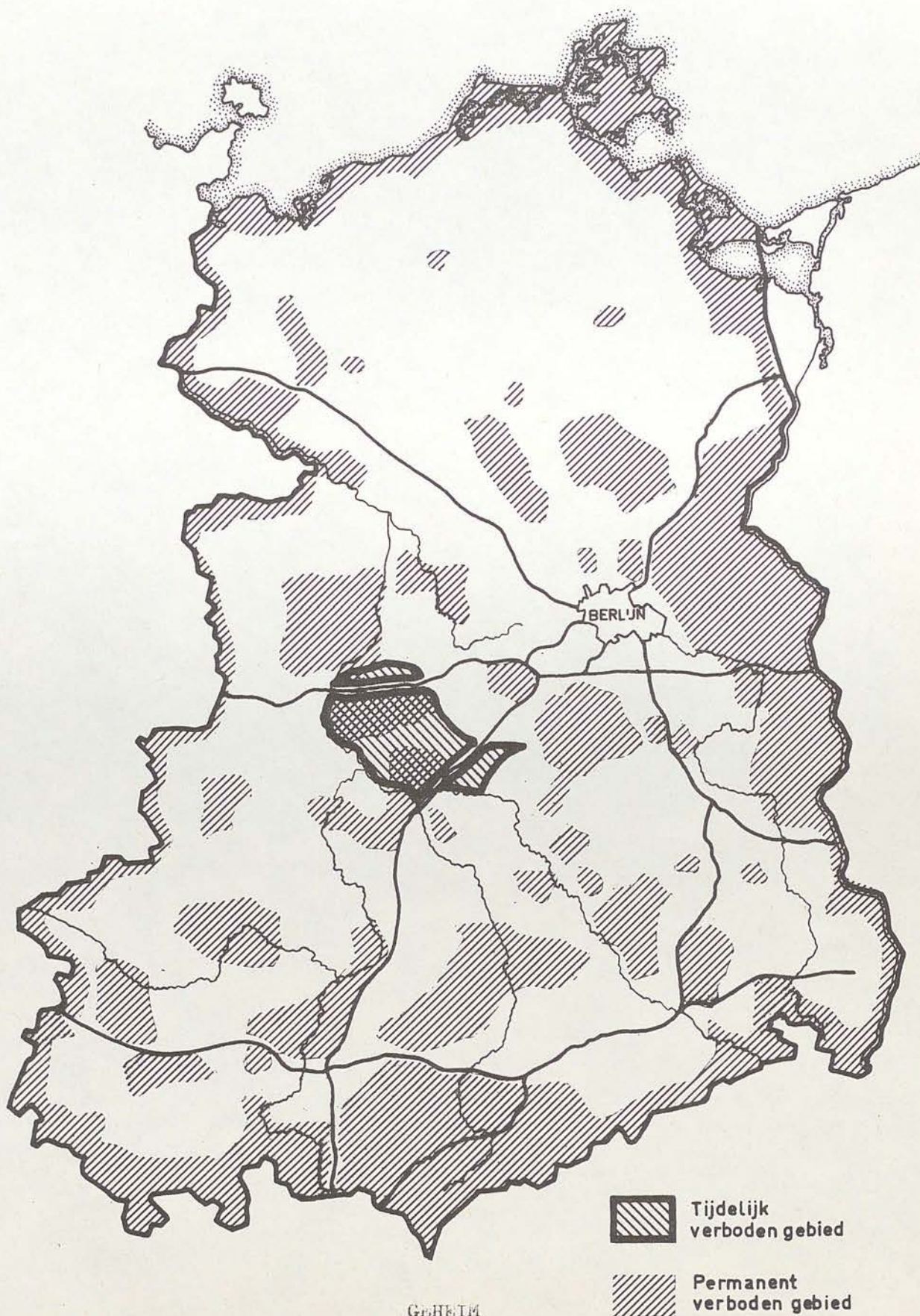
Op 15 en 16 september vond hierin een oefening plaats van 27 Mechreg/8 Mechdiv (NVA) waarbij op de 16e de Elbe amfibisch werd overschreden.

Van 17 - 19 september vond een oefening plaats van delen van 32 Mechdiv/2 Gde Lr en mogelijk van delen van 94 Gde Mechdiv/2 Gde Lr (GSVG).

Deze oefening bestond uit een aanval vanaf het oefenterrein Wittstock in de richting van de Letzlingerheide. Op 19 september werd de Elbe vanuit de beweging overschreden, waarna de aanval werd voortgezet. Tijdens deze rivierovergang en bij het verdere verloop van de aanval werd vuursteun verleend door artillerie en helikopters.

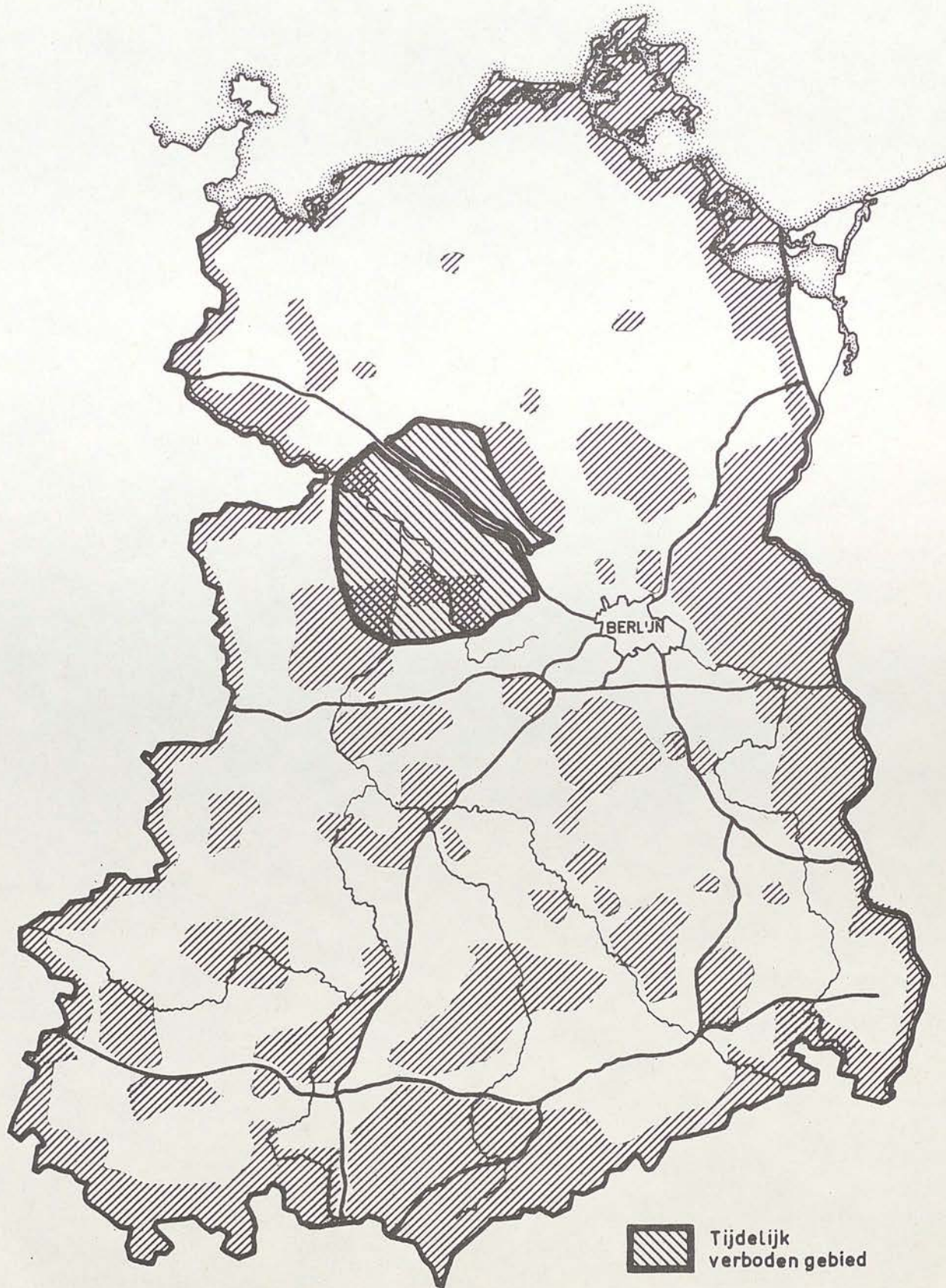
TIJDELIJK VERBODEN GEBIED nr 13/75

022400 a - 152400 a sep

TIJDELIJK VERBODEN GEBIED nr14/75

100001 a - 252400 a sep

- Tijdelijk verboden gebied
- Permanent verboden gebied

Bovendien werden helikopters gebruikt bij de inzet van troepen en het leggen van mijnen (zie pt. 4a). De laatste fase van de aanval werd uitgevoerd onder (gesimuleerde) nucleaire omstandigheden. Op 20 september vond terugkeer naar de garnizoenen plaats. Vooral nog niet bevestigde gegevens spreken van aanwezigheid van Poolse en Tsjechoslowaakse eenheden in dit gebied, en dat derhalve sprake zou zijn geweest van een multi-nationale oefening. Mocht zulks inderdaad het geval zijn geweest, dan is deze Poolse en Tsjechoslowaakse deelname slechts van beperkte omvang geweest, mogelijk in de vorm van waarnemersgroepen.

c. Polen

(1) Oefening van 6 Lldiv/MD-Warschau

Van 12 - 24 september vond een oefening plaats van 6 Lldiv/MD-Warschau. Aard en omvang van deze oefening, welke over een verspreid gebied plaatsvond en voor deze eenheid relatief lang duurde, konden niet worden vastgesteld.

Het zwaartepunt der activiteiten lag op het oefenterrein Muszaki (DE 71), terwijl tevens eenheden van de divisie werden waargenomen in de omgeving van Płock (DD 53), Lublin (FB 07), en op het oefenterrein Orzysz (EE 66). De oefening werd gehouden onder de aanduiding "KLON" (Ahorn).

(2) 5 Tkdiv/MD-Silezië ingezet bij oogstwerkzaamheden

Vanaf 11 september tot het afsluiten van dit maandoverzicht zijn sterke elementen van 5 Tkdiv/MD-Silezië ingezet bij oogstwerkzaamheden in Pommeren. Waarom eenheden van deze divisie, normaal gestationeerd in de omgeving van Gubin (VT 85), worden ingezet bij oogstwerkzaamheden in Pommeren waar voldoende eenheden zijn gelegerd, is niet duidelijk.

d. Tsjechoslowakije

(1) Mogelijke Warschaupakt-oefening

In de periode 14 - 20 september werd in het centrale deel van Tsjechoslowakije mogelijk een Warschaupaktoefening gehouden.

Meerdere aanwijzingen duiden op deelname van Sovjet, Tsjechoslowaakse en Hongaarse eenheden. Volgens meldingen uit Budapest zouden in Hongarije reservisten worden opgeroepen voor een eind september/begin oktober in Tsjechoslowakije te houden oefening.

Mogelijk dat de in de periode 14 - 20 september waargenomen activiteiten voorbereidingen betroffen voor deze later te houden oefening.

Een bezoek van de Tsjechoslowaakse Minister van Defensie, Dzur, aan Budapest van 12 - 15 september staat mogelijk met deze activiteiten in verband.

(2) Oefening van 1 Tkdiv/1 Lr

Waarschijnlijk onder leiding van St-1 Lr vond van 14 - 19 september een oefening plaats van 1 Tkdiv. De afsluitingsfase van deze oefening vond plaats op het oefenterrein Doupov in de vorm van demonstraties.

Mogelijk dat aan deze oefening, waarvan aard en omvang niet konden worden vastgesteld, tevens werd deelgenomen door elementen van 19 Mechdiv/1 Lr.

(3) Oefening van 4 Lr

Van 22 - 24 september vond in zw-Tsjechoslowakije een tweepartijenoefening plaats onder leiding van St-4 Lr. Deelname bestond uit elementen van 321 Rkbrig/1 Lr (SCUD), 3 Mechdiv en 4 Tkdiv.

Uitgangspunt van deze oefening, welke gedeeltelijk onder nucleaire omstandigheden werd gehouden, was een vijandelijke aanval die tot staan werd gebracht en werd gevolgd door een eigen tegenaanval.

2. Organisatie

a. Oost-Duitsland/GSVG

(1) Artillerieregiment

Bij enige artillerieregimenten van de GSVG zijn vermoedelijk 12 batterijen ingedeeld.

(B-2) (G)

Commentaar: De waarnemingen betreffen zeer waarschijnlijk de artillerieregimenten van tankdivisies.

Normaliter waren daarbij 3 afdelingen houwitsers D-30 ingedeeld. Onlangs werd daarbij een afdeling 152 (?) mm gemechaniseerde vuurmond M-1973 waargenomen.

Naar wordt aangenomen vormt laatstgenoemde afdeling geen vervanging van een afdeling D-30, maar een uitbreiding van het artillerieregiment van de tankdivisie.

(2) Raketwerperafdeling

Bij de raketwerperafdelingen van de GSVG zijn in enkele gevallen vier batterijen à 6 stukken waargenomen. (B-2) (R)

Commentaar: De normale organisatie van de raketwerperafdelingen van de divisie geeft aan 3 batterijen à 6 meervoudige raketwerpers.

Gezien de trend naar uitbreiding van de artillerie (zoals de laatste jaren is gebleken) wordt de toevoeging van een vierde batterij niet uitgesloten geacht.

(3) Totdat nadere bevestiging van het onder (1) en (2) vermelde is verkregen, worden de bestaande organisatietabellen niet veranderd.

b. Polen

(1) 15 Mechdiv

Gebleken is dat 15 Mechdiv niet langer ressorteert onder MD-Warschau, maar onder MD-Pommeren.

Door deze reorganisatie beschikt MD-Pommeren (2 Lr) nu over drie mechdivisies, twee tankdivisies en één zeelandingsdivisie.

MD-Warschau beschikt nu nog slechts over drie mechdivisies en één luchtlandingsdivisie.

3. Materieel

a. Sovjet-Unie

(1) BTR-50PK mijnenruimer M-1972

Aan de hand van nieuwe informatie behoeven de reeds eerder gepubliceerde gegevens van deze mijnenruimer, die bij de Sovjet strijdkrachten de benaming "MTK" zou hebben enige aanvulling.

Beschrijving:

Deze gemodificeerde BTR-50PK beschikt over een tweebaans lanceerinrichting welke 360° draaibaar zou zijn. Via deze lanceerinrichting, die op het achterdek is geplaatst, wordt het mogelijk d.m.v. een aantal raketten, explosieve slangen in een mijnenveld te schieten. Door het tot detonatie brengen van deze slangen wordt een doorgang met een breedte van 5 tot 7 meter verkregen.

- Raketten:

Het totale aantal raketten (lengte \pm 750 mm, doorsnede 120 mm) bedraagt 8 stuks. Deze kunnen via een stijve verbinding achter elkaar worden bevestigd tot een maximum van 4 raketten op elke baan van de lanceerinrichting. De totale brandtijd van één raket wordt geschat op 3 à 6 seconden.

- Slang:

De explosieve slang bestaat uit segmenten van elk ca 1200 mm lengte en 80 mm doorsnede. Een complete slang zou uit 48 verbonden segmenten bestaan. Er zouden 3 van deze slangen aanwezig zijn in bakken die zich in het gevechtscompartiment bevinden. Deze slangen hebben dus elk een vernietigingsdiepte van ruim 55 meter.

Werkwijze:

De slang wordt aan de raket(groep) bevestigd d.m.v. een kabel, terwijl aan het andere uiteinde van de slang één of meerdere "tegenhoud" kabels, afhankelijk van de te overbruggen afstand, zitten.

Deze laatste zijn op hun beurt verbonden met twee voorzieningen aan de voorzijde van de BTR-50PK. De "tegenhoud" kabels bevinden zich in 2 x 3 bakken aan weerszijde van de tweebaans lanceerinrichting. Bij het afvuren trekken de raketten c.q. raketgroepen de slangen met de daaraan bevestigde kabels over het mijnenveld.

De slangen worden vervolgens vanuit het voertuig tot detonatie gebracht.

Benodigd zouden zijn:

4 raketten en 3 "tegenhoud" kabels van 150 m voor een dracht van 500 m

3 raketten en 2 "tegenhoud" kabels van 150 m voor een dracht van 350 m

2 raketten en 1 "tegenhoud" kabel van 150 m voor een dracht van 200 m

Conclusie:

De hier boven omschreven apparatuur benadrukt opnieuw het belang dat bij de WP-strijdkrachten wordt toegekend aan direct steunend materieel voor een snelle opmars van de gevechtseenheden.

4. Opleiding

Geheim

a. Sovjet-Unie(1) Luchtmobiele eenheden

Met verwijzing naar het gestelde in punt 3a van MO 4/75 zijn er thans aanwijzingen dat de in de DDR gestationeerde assault heli-regimenten (PARCHIM en STENDAL) identiek zijn uitgerust met 50 HIND, 30 HIP en 15 HOPLITE.

Het regiment PARCHIM had een groot aandeel in de gecombineerde oefening van land- en luchtstrijdkrachten van 16 t/m 19 september boven het TVG 14/75, Letzlingerheide en Gadow-Rossow, waarbij gesimuleerde aanvallen op kolonnes werden uitgevoerd en groepen infanterie werden afgezet. Voor het eerst legden helicopters van dit regiment mijnen in bepaalde terreinstroken.

Confidentieel

b. Oost-Duitsland/Polen(1) Gebruik napalm

Zowel bij de Poolse als bij de Oostduitse landstrijdkrachten wordt de enkele man gedurende de basisopleiding vertrouwd gemaakt met de inzet van napalm.

De opleiding vindt plaats in 2 fasen:

- het vertrouwd raken met napalm en het doven van napalm op kleding en uitrusting;
- gevechtsopleiding temidden van napalmbranden te velde en in en om gebouwen.

Hoofdstuk D: Oorlogspotentieel1. Civiele verdediging en para-militaire organisaties

Geheim

a. Polen

(1) Opheffing ORMO-staven der Powiats

Door de opheffing van de Powiats zijn, conform het gestelde in MO 5/75 blz 11 t/m 13, de ORMO-staven (reserve militia) van de Powiats opgeheven.

Bij de nieuwe Wojewodschappen is een ORMO-staf aanwezig, waaronder de plaatselijke ORMO-staven ressorteren.

Volgens een persartikel zal in de toekomst een nog nauwere samenwerking met de MO (militia) worden nagestreefd en tevens zullen nieuwe regionale ORMO-eenheden worden opgericht.

(C-3) (R)

Commentaar: Het ziet er naar uit dat op Wojewodschapsniveau eenheden zullen worden geformeerd, welke rechtstreeks zullen ressorteren onder de ORMO-Commandant van een Wojewodschap. Op deze wijze zullen in de toekomst op Wojewodschapsniveau mogelijk grotere eenheden, bijv. regimenten, aanwezig zijn, terwijl in de steden en dorpen kleinere eenheden, bijv. bataljons en compagnieën, ter beschikking van de ORMO-Commandant staan. Aannemelijk is het dat de regimenten zwaarder zijn bewapend en vermoedelijk zullen zijn voorzien van gepantserde personeelsvoertuigen. Een vergelijking is dan te trekken met de Kampfgruppen in de DDR, waar ook het onderscheid wordt gemaakt tussen lichte Kampfgruppen (in fabrieken en steden) en zware Kampfgruppen (in de Bezirken).

Confidentieel b. Joegoslavië

(1) Oprichting van nieuwe militia-eenheden

In Joegoslavië zijn in ieder van de deelrepublieken nieuwe militia-eenheden opgericht welke ressorteren onder de ministers van Binnenlandse Zaken.

De nieuwe eenheden hebben als taken:

- het bestrijden van grote onlusten en gewelddadigheden;
- het handhaven van de openbare orde en
- het bestrijden van terroristische activiteiten van personen of groeperingen.

De grootte van deze eenheden wordt geschat op bataljonssterkte.

Uit waarnemingen is gebleken dat deze bataljons zijn uitgerust met gepantserde personeelsvoertuigen van het type M-60 en BRDM-2. De bewapening bestaat uit zware mitrailleurs en anti-tankbestrijdingsmiddelen. De persoonlijke bewapening omvat pistool, pistoolmitrailleur en lichte mitrailleurs.

(B-2) (Gr)

Commentaar: Het vermoeden bestaat dat de in Joegoslavië vervaardigde M-60 langzamerhand wordt ingevoerd bij de militia. Dit voertuig, waarvan er in de zestiger jaren ongeveer 100 zijn vervaardigd, is vermoedelijk afkomstig van de landstrijdkrachten. Aannemelijk is het dat deze eenheden naast de hierboven genoemde taken eveneens kunnen worden ingezet voor de territoriale verdediging.

(2) Studierichting "Volksverdediging" aan de universiteiten

Vanaf de herfst 1975 kan aan bepaalde Joegoslavische universiteiten de studierichting "Volksverdediging" worden gevolgd; de studie duurt 4 jaar. Na het voltooien van deze studie kunnen de afgestudeerden de vakken "Volksverdediging en zelfbescherming" doceren aan de volks-, middelbare en hogere scholen. Volgens mededelingen bestaat te zijner tijd een behoefte aan 10.000 van dergelijke leraren. Door het volgen van deze studie wordt gelijktijdig de dienstplicht vervuld. In het laatste semester wordt gedurende 4½ maand stage gelopen bij eenheden van de strijdkrachten. Vooralsnog kunnen vrouwen niet aan deze opleiding deelnemen. Voor het eerste jaar kunnen ongeveer 600 studenten worden ingeschreven.

(B-2) (R)

DEEL II: Midden-Oosten/Noord-AfrikaConfidentieel 1. Sinaï-akkoord

Het Sinai-akkoord is op 4 september tot stand gekomen, terwijl het slotprotocol, dat de technische bijzonderheden regelt, op 23 september door Egypte werd ondertekend en door Israël geparafeerd. Israël wil pas tekenen als het Amerikaans Congres akkoord is gegaan met het stationeren van 200 Amerikaanse burgertechnici in de bufferzone, voor het bemannen van waarschuwingscentra. Inmiddels is het tijdschema met minstens 1 week vertraagd, omdat de commissie van buitenlandse zaken van de Amerikaanse Senaat eerst alle geheime documenten van de regering wil zien voor zij verslag uitbrengt aan de Senaat.

De overeenkomst:

- a. is geen vredesverdrag, geen definitieve regeling van het conflict; als belangrijkste nog op te lossen problemen blijven o.a. over:
 - teruggave van de door Israël in 1967 bezette gebieden (V.R. resolutie 272)
 - de Arabische eis van een eigen staatkundige identiteit voor de Palestijnen;
- b. heeft het karakter van een interim-akkoord, een vervolg op het 1e troepenscheidingsakkoord van 1974 in het kader van de V.R. resolutie 338;
- c. zou gelden voor een periode van 3 jaar (niet expliciet opgenomen in de tekst), waarin wederzijds geen militair geweld zal worden gebruikt, doch getracht zal worden door vreedzame bemiddeling het conflict tot een verdere oplossing te brengen;
- d. bevat een enkel niet-militair, doch uiterst belangrijk politiek element, t.w. de doorvaart door het Suez-kanaal van niet-militaire, voor Israël bestemde vracht enerzijds en de teruggave van de Aboe Rodeis olievelden van Egypte anderzijds.

Militaire evaluatie van de overeenkomst

Zoals boven uiteengezet is het interim-akkoord geen totale vredesregeling, maar sluit zij het gebruik van geweld voor een bepaalde periode uit.

De V.N. waarnemersmacht blijft een belangrijke rol spelen. Het V.N. mandaat zal daartoe jaarlijks worden verlengd. Tussen de beide demarcatiegrenzen (zie blz 25) ligt de bufferzone, welke door de UNEF wordt bewaakt. Verkenningsvliegtuigen van beide partijen mogen tot het midden van de bufferzone vliegen. Achter de beide demarcatielijnen ligt een uitdunningszone. Hiervoor gelden als belangrijkste beperkingen dat slechts aanwezig mogen zijn:

- 8 infanteriebataljons
- 75 tanks
- 60 stuks artilleriegeschut en zware mortieren met 12 km maximale dracht
- niet meer dan 8.000 man personeel

- geen wapensystemen welke de linie van de andere kant kunnen bereiken.

Binnen de bufferzone liggen de waarnemers- en waarschuwingsstations, waarvan er één wordt bemand door Israëliërs en één door Egyptenaren (voor beiden maximaal 250 man), terwijl ter ondersteuning van deze stations door de VS drie bewakingsstations in de Mitla- en Gidipassen worden ingericht. Deze stations worden bemand door maximaal 200 Amerikaanse burgers.

Dit interim-akkoord lijkt voorshands enige militaire ontspanning te kunnen brengen op een weliswaar nauw begrensd, maar belangrijk deel van het Israëliësch-Arabisch conflictgebied. Hierbij lijkt aan Israël's wens tot veilige "grenzen" in deze sector ruimschoots tegemoet gekomen te zijn, in het bijzonder door de aanwezigheid van VS waarnemingsstations.

Economische factoren, welke tot de totstandkoming van het akkoord leidden

Egypte's steeds slechter wordende sociaal-economische toestand en de Sovjet weigering om veranderingen aan te brengen in de condities van de leningen aan Egypte, maakte het voor Egypte aantrekkelijk een Sinaï-akkoord, waardoor Egypte de olievelden van Aboe Rodeis en een grotere hulp van de VS en mogelijk ook van West-Europa, Saoedi-Arabië en Iran verkrijgt, te ondertekenen. Ook aan Israël is door de VS grote Amerikaanse financiële, economische en militaire hulp toegezegd, waardoor het verlies van in het bijzonder de olievelden ruimschoots gecompenseerd wordt. Op het militair "verlanglijstje" van Israël staan Pershing-raketten met een bereik van ± 800 km, vliegtuigen van het type F-15 en F-16, laserbommen, tanks en geschut. Het akkoord zou tot slot de te zware last van de steeds stijgende defensiebegrotingen en het grote aandeel daarvan in het bruto nationaal produkt van de beide landen enigszins kunnen verminderen.

Politieke situatie na de totstandkoming van de overeenkomst

a. Reacties in de Arabische regio

Met uitzondering van de steun welke Saoedi-Arabië, Soedan en Iran gaven aan het bereikte resultaat, waren de reacties van de overige Arabische staten en van de Palestijnse bevrijdingsbewegingen van uiterst negatief tot scherp afwijzend. Een en ander zou v.w.b. Egypte enerzijds kunnen leiden tot een zekere isolatie t.o.v. de rest van de Arabische wereld, anderzijds tot een hechtere binding tussen Egypte en Saoedi-Arabië en Iran, hetgeen althans in financieel opzicht voordelig is voor Egypte. Syrië en Jordanië, als meest betrokken landen, reageerden het scherpst afwijzend om verschillende redenen, zoals:

- Egypte zou geen rekening hebben gehouden met andere Arabische belangen
- Israël zou worden gesterkt in haar onbuigzame houding t.o.v. Syrië, Jordanië en de Palestijnen
- De VS wordt een ongewenste aanwezigheid en een meer directe rol in de regio mogelijk gemaakt.

Dit geheel kan leiden tot een grotere coöperatie van Syrië, ook in militaire zin, met Jordanië (gezamenlijk operationeel commando) en met de Palestijnen (gezamenlijk Palestijns-Syrisch politiek en militair commando) en zelfs met Irak,

dat graag een oostelijk front met Syrië zou vormen (ter bevrijding van geheel Palestina en waarschijnlijk in de hoop om daarmee te voorkomen dat Assad toch te eniger tijd Egypte zou willen volgen in de stap-voor-stap diplomatie).

b. Reacties in de Communistische wereld

De SU reageerde zeer bitter en uiterst kritisch op het akkoord. Zij beweert - hoewel co-voorzitter van de Geneefse vredesconferentie zijnde - niet tevoren te zijn ingelicht door de VS. In het bijzonder maakt zij bezwaar tegen de stationering van Amerikaanse technici bij de waarnemingsstations. De SU steunt dan ook Syrië en de Palestijnse bevrijdingsbewegingen in hun afwijzende houding. Deze houding zal mogelijk leiden tot een verdere Sovjet (militaire) steunverlening aan Syrië, tot pogingen de Sovjet betrekkingen met Irak te verstevigen en die met Jordanië verder te ontwikkelen, en grotere Sovjet steunverlening aan de PLO. Bovendien bestaat het gevaar, dat de SU haar bijdragen aan de VN "buffermacht" zal opschorten.

Van de overige Warschaupakt lidstaten hebben tot dusver Tsjechoslowakije en Roemenië een duidelijke overigens tegen-gestelde, reactie laten horen. Terwijl Roemenië positief reageerde op het akkoord, liet Tsjechoslowakije tijdens het staatsbezoek van de Syrische president aan dat land, weten, dat zij de VS diplomatie "verderfelijk" vond en daarom Syrië met alle middelen (militair materieel) zou steunen bij haar afwijzing.

China heeft officieel nauwelijks gereageerd. Hoewel zij in bedekte termen blijk geeft geen tegenstander te zijn van het akkoord (omdat het de Sovjet positie in die regio ondermijnt) doet zij tegelijkertijd pogingen haar relaties te verbeteren met Irak en de Palestijnen.

c. Conclusie en prognose

- In regionale sfeer

Als het akkoord wordt gerealiseerd (het VS congres heeft haar goedkeuring immers nog niet gehecht aan de VS waarnemerspresentie) lijkt er enige beperkte tijdswinst te worden geboekt. In die beperkte tijdsperiode zullen, via de stap-voor-stap diplomatie, problemen op andere fronten (Golan, Westelijke Jordaanoever) geheel of gedeeltelijk moeten worden opgelost. De beperking van deze tijdsperiode is vooral gelegen rond eind november, het tijdstip waarop het VN mandaat op de Golan afloopt.

Gezien de geringe bereidheid van Israël om op de Golan enige territoriale concessies te doen, hangt meer dan ooit de toekomst af van wat de Syrische president Assad zal gaan doen. Is Assad bereid via bijv. een verlenging van het VN mandaat, tijdruimte te geven aan de stap-voor-stap diplomatie, wat hem in ieder geval nog meer frustaties van de zijde van de militante Arabische landen en de Palestijnen zal opleveren, of:

zal hij op zeer korte termijn trachten een militair krachtig "oostelijk front" te vormen, waarvoor hij dan nog vele problemen met zijn mogelijke partners in dit front t.w. Irak, Jordanië en de Palestijnen, zal moeten oplossen en waarvoor hij zonder twijfel Sovjet steun nodig heeft.

Van Syrische zijde is door minister van Buitenlandse Zaken Abdel-Halim Khaddam, tegengesproken dat er besprekingen met Israël over de Golan zouden gaan plaatsvinden. "We hebben niemand om dergelijke besprekingen gevraagd en zullen dat ook nooit doen", aldus de minister. Verwacht wordt dat een poging tot het oplossen van de kwestie Golan op veel grotere problemen zal stuiten dan dit al het geval was bij het Sinaï-akkoord.

- In Oost-West sfeer

De VS laadden, althans in Sovjet ogen, met dit interim-akkoord de verdenking op zich haar invloedssfeer in het Midden-Oosten te willen uitbreiden ten koste van die van de Sovjets. Dat de Sovjets het "tij" willen keren is duidelijk.

Nog niet duidelijk is welke wegen en middelen zij hiervoor zullen willen gebruiken. Dat daarbij echter de in Helsinki hooggeroemde "politieke ontspanning" tussen Oost en West gevaar loopt, is een feit.

Toelichting bij blz. 25

Bijgaand kaartje geeft de militaire situatie in de Sinaïwoestijn weer zoals ontstaan bij het eerste troepenscheidingsakkoord (januari 1974) en het nieuwe akkoord.

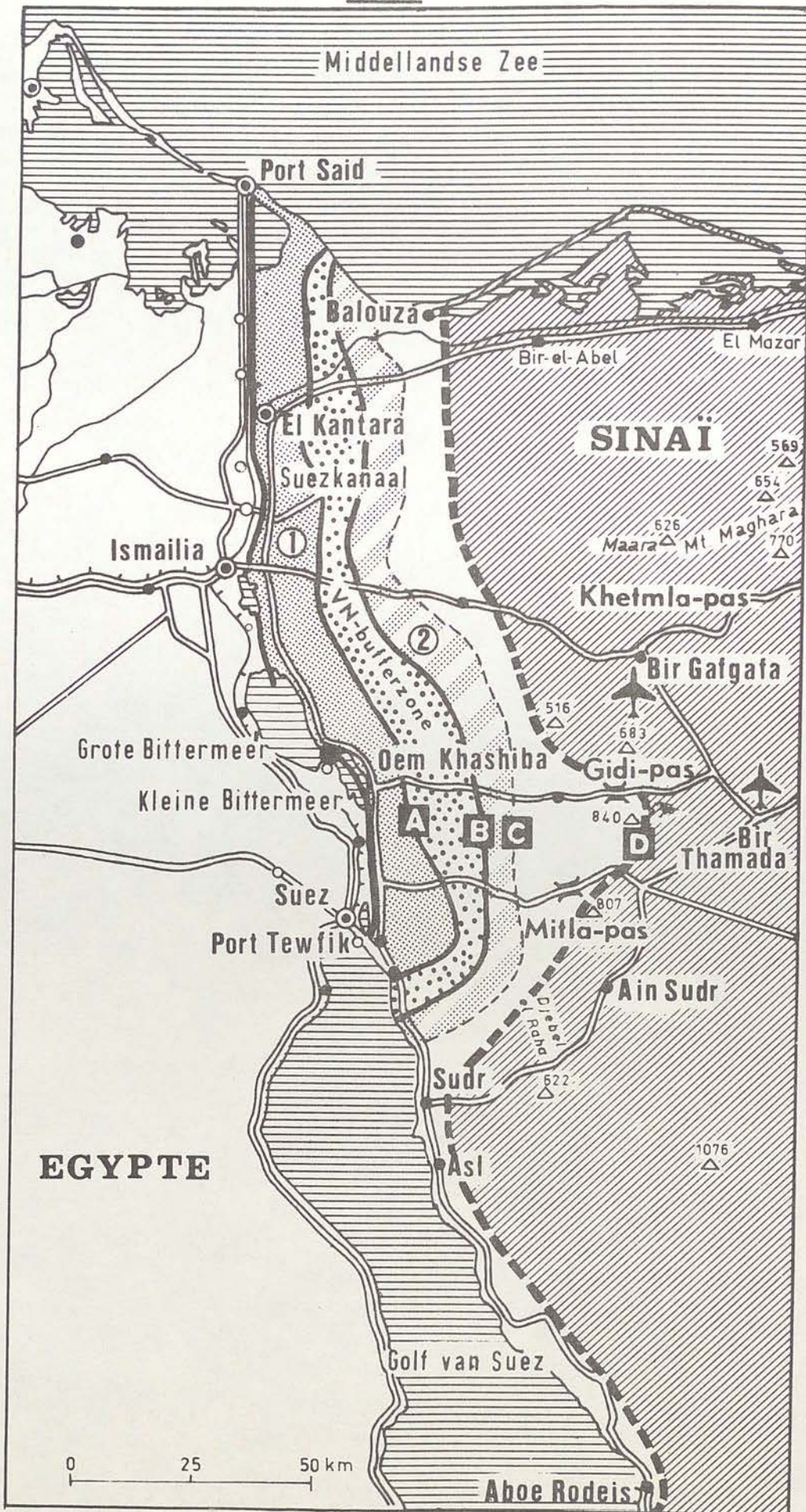
Akkoord 1974:

- Zone 1 (grenzen Suez-kanaal en lijn A) is de uitgedunde Egyptische zone.
- Zone 2 (grenzen lijnen B en C) is de uitgedunde Israëli-sche strook.

Tussen zone 1 en 2 ligt de neutrale bufferzone, waar de vredesmacht van de VN is gestationeerd.

Nieuw akkoord:

- De VN bufferzone uit het akkoord van 1974 wordt het nieuwe Egyptische uitdunningsgebied.
- De Israëliërs krijgen een uitdunningszone achter lijn D.
- De nieuwe VN bufferzone ligt tussen de lijnen B en D. Hier worden de Amerikaanse waarschuwingsstations gebouwd.
- Ten zuiden van het Suez-Kanaal ligt een smalle strook tot even voorbij de olievelden van Aboe Rodeis, welke toegankelijk is voor Egyptische burgers en waar Egyptische politie samen met VN eenheden toezicht houdt.

DEEL III: Verre Oosten

Confidentieel

1. China

In China is begin september een nieuwe politieke campagne begonnen, waartoe partijleider Mao Tse-toeng zelf de grote stoot zou hebben gegeven.

De campagne heeft als leidraad de 13de eeuwse volksroman "Waterscheiding", geschreven door Shih Nai-an.

De kritiek richt zich op de held van deze roman, Sung Chiang, die vanuit de kustprovincie Shantung met een bende vogelvrijverklaarden rebelleert tegen corrupte ambtenaren, maar zich op het eind van zijn leven verzoent met de autoriteiten en dan van de keizer amnestie verkrijgt. Hiermee heeft Sung Chiang de zaak van de boeren, waarvoor hij aanvankelijk streed, verraden. (B-2) (R-W)

Commentaar: Het is voorlopig nog niet geheel duidelijk tegen wie of wat de campagne zich richt. Er bestaan wel verschillende suggesties dienaangaande.

De campagne zou kunnen gelden als een kritiek op het "eerherstel an sich", dat is verleend aan oud-partijfunctionarissen, die sinds de Culturele Revolutie in ongenade waren gevallen. Een voorbeeld is de recentere rehabilitatie van de ex-staf chef generaal Lo Joei-tsjing. Een andere mogelijkheid is, dat de campagne zich richt tegen de Chinese toenadering tot het Westen. Een recent voorbeeld is het aanbieden van de geloofsbrieven door Li Lien-pi de eerste Chinese ambassadeur bij de Europese Gemeenschap, op 15 september in Brussel. Deze veronderstellingen lijken echter niet zo waarschijnlijk, omdat de kans klein is dat tegenstanders van de rehabilitatie en/of toenadering tot het Westen de persorganen van het land zouden kunnen gebruiken en daarmee ongestraft de politiek van de hoogste partijorganen zouden kunnen bestrijden: de campagne zou immers door Mao zelf geïnitieerd zijn.

Waarschijnlijker is het, dat er een samenhang bestaat tussen de campagne en de steeds scherper wordende confrontatie in verschillende werelddelen met de Sovjet-Unie. Men zou een tendens tot capitulatie aan het Sovjet revisionisme willen bestrijden, welke tendens misschien wel wat sterker is geworden met de rehabilitatie van verschillende personen, die tijdens de Culturele Revolutie in ongenade waren gevallen.

Zeer plausibel is het ook, dat Mao bang is, dat na zijn dood er een strijd zou ontstaan over het beleid t.a.v. de Sovjet-Unie en de maoïstische revolutionaire politiek ten gunste van het revisionisme zou verdwijnen. Ook de arbeidsonrust van de laatste maanden, waarbij hogere lonen werden geëist, zal hierbij een rol hebben gespeeld.

Het is overigens niet vreemd, dat de campagne is ingekleed in de vorm van een literair dispuut. In het verleden is dit wel vaker gebeurd.

Zo was de kritiek op de toneelstukken "Hai Jui berispt de keizer" en "Het ontslag van Hai Jui" mede aanleiding voor het ontstaan van de Culturele Revolutie.

Confidentieel 2. Zuid-Oost Azië

De politieke machtsstrijd is in dit gebied nog in volle gang. Een Vietnamese delegatie o.l.v. Le Duan bezoekt Peking. Tussen China en Vietnam bestaan meningsverschillen bijv. t.a.v. de olievelden in zee, maar het belangrijkste geschilpunt blijft de onderling verschillende relatie tot de Sovjet-Unie. De Chinezen vrezen, dat de Sovjets haven- en vliegveldfaciliteiten in Vietnam zullen krijgen.

In Kambodja keerde na een ballingschap van 5 jaar in Peking, prins Norodom Sihanouk als formeel staatshoofd terug. Verwacht wordt dat deze functie slechts een representatieve is.

In Laos heeft de door Hanoi beïnvloede Pathet Lao de macht stevig in handen. De neutralistische minister-president Souvanna Phouma treedt op namens een niet meer bestaande coalitie. Hij heeft aangekondigd zich voor de verkiezingen van 1976 niet meer beschikbaar te stellen. In het noorden van Laos zouden ± 20.000 Chinese militairen gelegerd zijn. Tevens zouden er ongeveer 500 Sovjet adviseurs in het land zijn.

De guerilla-activiteiten in Thailand zijn toegenomen. Een wet is in voorbereiding om de illegaliteit van de communisten in Thailand op te heffen. Hiermee hoopt men, dat die guerilla-activiteiten dan zullen stoppen. Thailand heeft de Sovjet Minister van Buitenlandse Zaken, Gromyko, uitgenodigd voor een bezoek. Verwacht wordt dat men Gromyko druk op Hanoi wil laten uitoefenen om de Vietnamese steun aan de guerilla's te stoppen. De Japanse Minister-President, Miki, heeft bij de VS aangedrongen op handhaving van de Amerikaanse aanwezigheid in Zuid-Korea. Ook in de Maleisische hoofdstad Kuala Lumpur zijn voor het eerst guerilla-aanslagen gepleegd.

(B-2) (R-W)

Commentaar: Het Sino-Sovjet conflict blijft doorspelen in Z.O.-Azië. Ook al zouden de landen in dit gebied een onafhankelijke socialistische koers willen volgen, voor de opbouw van hun landen zijn ze toch aangewezen op China en de Sovjet-Unie.

Tussen Vietnam en China is de vriendschap niet zeker. Dit blijkt bijv. uit het welkomstwoord in Peking's Volksdagblad bij de aankomst van Le Duan, waarin men zegt te hopen op blijvende vriendschap met Vietnam. Een sterke Vietnamese staat met een aanzienlijke Sovjet invloed is China aan haar zuidgrens niet welgevallig. Kambodja is meer op China georiënteerd, maar hier wordt de invloed van Hanoi ook steeds groter. Laos blijft onder de voogdij van Hanoi staan, terwijl de SU haar greep hier steeds meer vergroot. Maleisië, de Filippijnen en Thailand hebben in de afgelopen maanden diplomatieke betrekkingen met China aangeknoopt. Ook Japan heeft belangstelling om een vredesverdrag met China te tekenen.

Moskou is bezorgd dat als vervolg op de Communistische overwinningen in Indochina een aantal landen hun betrekkingen met China aanhalen. De Pravda van 10 september waarschuwde (net als in mei j.l.) Japan voor de ernstige gevolgen van een Chinees-Japans vredesverdrag met een anti-hegemonie clausule (gericht tegen de Sovjet-Unie).

Centraal in de ontwikkelingen in Z.O.-Azië blijft dus het ideologisch geschil tussen de SU en China, waarbij Hanoi, door zijn grote invloed in de andere Indochinese staten, een belangrijke rol speelt. Voorlopig lijkt het er nog op, dat de landen in Z.O. Azië nog van beide partijen proberen te profiteren. Hoe de machtsstrijd zich verder zal ontwikkelen is nog niet goed te voorspellen.

Wel wordt de Amerikaanse aanwezigheid opnieuw, na de Vietnam-oorlog, door bijv. Japan a.h.w. hernieuwd op prijs gesteld, en dit vermoedelijk niet alleen als gevolg van de ontwikkelingen in Korea.